

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē ayōdhyākāṇḍē

॥ pañcāśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcāśaḥ sargaḥ ॥

mārgē śrīrāmēṇāyōdhyāpurītō vanavāsāyānujñāprārthanam
śrṅgavērapurē gaṅgātaṭē samupasthāya tatra rātrau tasya
nivāsō niṣādarājēna guhēna tasya satkāraśca

viśālān kōsalān ramyān
yātvā lakṣmaṇapūrvajāḥ |
ayōdhyāmunmukhō dhīmān
prāñjalirvākyamabravīt || 2.50.1 ||

āpṛcchē tvāṃ purīśrēṣṭhē
kākutsthaparipālītē |
daivatāni ca yāni tvāṃ
pālayantyāvasanti ca || 2.50.2 ||

nivṛttavanavāsastvā -
manṛṇō jagatīpatēḥ |
punardrakṣyāmi mātrā ca
pitṛā ca saha saṅgataḥ || 2.50.3 ||

tatō ruciratāmṛākṣō
bhujamudyamya dakṣiṇam |

aśrupūrṇamukhō dīnō -

'bravījjānapadaṃ janam || 2.50.4 ||

anukrōśō dayā caiva

yathārhaṃ mayi vaḥ kṛtaḥ |

ciraṃ duḥkhasya pāpīyō

gamyatāmarthasiddhayē || 2.50.5 ||

tē'bhivādya mahātmānaṃ

kṛtvā cāpi pradakṣiṇam |

vilapantō narā ghōraṃ

vyatiṣṭhaṃśca kvacit kvacit || 2.50.6 ||

tathā vilapatāṃ tēṣā -

matṛptānāṃ ca rāghavaḥ |

acakṣurviṣayaṃ prāyād

yathārkaḥ kṣaṇadāmukhē || 2.50.7 ||

tatō dhānyadhanōpētān

dānaśīlajanān śivān |

akutaścidbhayān ramyāṃ -

ścaityayūpasamāvṛtān || 2.50.8 ||

udyānāmravaṇōpētān

sampannasalilāśayān |

tuṣṭapuṣṭajanākīrṇān

gōkulākulasēvitān || 2.50.9 ||

rakṣaṇīyān narēndrāṇāṃ

brahmaghōṣābhināditān |

rathēna puruṣavyāghraḥ
kōsalānatyavartata || 2.50.10 ||

madhyēna muditaṃ sphītaṃ
ramyōdyānasamākulam |
rājyaṃ bhōjyaṃ narēndrāṇāṃ
yayau dhṛtimatāṃ varaḥ || 2.50.11 ||

tatra tripathagāṃ divyāṃ
śītatōyāmaśaivalām |
dadarśa rāghavō gaṅgāṃ
ramyāmr̥ṣiniṣēvitām || 2.50.12 ||

āśramairavidūrasthaiḥ
śrīmadbhiḥ samalaṅkṛtām |
kālē'psarōbhīrḥṣṭābhiḥ
sēvitāmbhōhradāṃ śivām || 2.50.13 ||

dēvadānavagandharvaiḥ
kinnarairupaśōbhitām |
nāgagandharvapatnībhiḥ
sēvitāṃ satataṃ śivām || 2.50.14 ||

dēvākrīḍaśatākīrṇāṃ
dēvōdyānayutāṃ nadīm |
dēvārthamākāśagatāṃ
vikhyātāṃ dēvapadminīm || 2.50.15 ||

jalāghātāṭṭahāsōgrāṃ
phēnanirmalahāsinīm |

kvacid vēṅīkṛtajalāṃ

kvacidāvartaśōbhitām || 2.50.16 ||

kvacit stimitagambhīrām

kvacid vēgasamākulām |

kvacid gambhīranirghōṣām

kvacid bhairavaniḥsvanām || 2.50.17 ||

dēvasaṅghāplutajalāṃ

nirmalōtpalasaṅkulām |

kvacidābhōgapulinām

kvacinnirmalavālukām || 2.50.18 ||

haṃsasārasasaṅghuṣṭām

cakravākōpaśōbhitām |

sadāmattaiśca vihagai -

rabhipannāmaninditām || 2.50.19 ||

kvacit tīraruhairvṛkṣai -

rmālābhiriva śōbhitām |

kvacit phullōtpalacchannām

kvacit padmavanākulām || 2.50.20 ||

kvacit kumudakhaṇḍaiśca

kuḍmalairupaśōbhitām |

nānāpuṣparajōdhvastām

samadāmiva ca kvacit || 2.50.21 ||

vyapētamalasaṅghātām

maṇinirmaladarśanām |

diśāgajairvanagajai -

rmattaiśca varavāraṇaiḥ || 2.50.22 ||

dēvarājōpavāhyaiśca

sannāditavanāntarām |

pramadāmiva yatnēna

bhūṣitām bhūṣaṇōttamaiḥ || 2.50.23 ||

phalapuṣpaiḥ kisalayai -

rvṛtām gulmairdvijaistathā |

viṣṇupādacyutām divyā -

mapāpām pāpanāśinīm || 2.50.24 ||

śiṃśumāraiśca nakraiśca

bhujaṅgaiśca samanvitām |

śaṅkarasya jaṭājūṭād

bhraṣṭām sāgaratējasā || 2.50.25 ||

samudramahiṣīm gaṅgām

sārasakrauñcanāditām |

āsasāda mahābāhuḥ

śṛṅgavērapuraṃ prati || 2.50.26 ||

tāmūrmikalilāvartā -

manvavēkṣya mahārathaḥ |

sumantramabravīt sūta -

mihaivādya vasāmahē || 2.50.27 ||

avidūrādayaṃ nadyā

bahupuṣpapravālavān |

sumahāniṅgudīvrkṣō

vasāmō'traiva sārathē || 2.50.28 ||

prēkṣāmi saritāṃ śrēṣṭhāṃ

sammānyasalilāṃ śivām |

dēvamānavagandharva -

mṛgapannagapakṣiṇām || 2.50.29 ||

lakṣmaṇaśca sumantraśca

bādhamityēva rāghavam |

uktvā tamiṅgudīvrkṣaṃ

tadōpayayaturhayaiḥ || 2.50.30 ||

rāmō'bhiyāya taṃ rāmyaṃ

vrkṣamikṣvākunandanaḥ |

rathādavatarat tasmāt

sabhāryaḥ sahalakṣmaṇaḥ || 2.50.31 ||

sumantrō'pyavatīryātha

mōcayitvā hayōttamān |

vrkṣamūlagataṃ rāma -

mupatasthē kṛtāñjaliḥ || 2.50.32 ||

tatra rājā guhō nāma

rāmasyātmasamaḥ sakhā |

niṣādajātyō balavān

sthapatiścēti viśrutaḥ || 2.50.33 ||

sa śrutvā puruṣavyāghraṃ

rāmaṃ viṣayamāgatam |

vṛddhaiḥ parivṛtō'mātyai -
rjñātibhiścāpyupāgataḥ || 2.50.34 ||

tatō niṣādādhipatiṃ
dṛṣṭvā dūrādupasthitam |
saha saumitriṇā rāmaḥ
samāgacchad guhēna saḥ || 2.50.35 ||

tamārtāḥ sampariṣvajya
guhō rāghavamabravīt |
yathāyōdhyā tathēdaṃ tē
rāma kiṃ karavāṇi tē || 2.50.36 ||

īdṛśaṃ hi mahābāhō
kaḥ prāpsyatyatithiṃ priyam |
tatō guṇavadannādya -
mupādāya pṛthagvidham || 2.50.37 ||

arghyaṃ cōpānayacchīghraṃ
vākyam cēdamuvāca ha |
svāgataṃ tē mahābāhō
tavēyamakhilā mahī || 2.50.38 ||

vayaṃ prēsyā bhavān bhartā
sādhu rājyaṃ praśādhi naḥ |
bhakṣyaṃ bhōjyaṃ ca pēyaṃ ca
lēhyaṃ caitadupasthitam |
śayanāni ca mukhyāni
vājināṃ khādanaṃ ca tē || 2.50.39 ||

guhamēvaṃ bruvāṇaṃ tu
 rāghavaḥ pratyuvāca ha |
 arcitāścaiva hr̥ṣṭāśca
 bhavatā sarvadā vayam || 2.50.40 ||

padbhyāmabhigamāccaiva
 snēhasandarśanēna ca |
 bhujābhyāṃ sādhuvr̥ttābhyāṃ
 pīḍayan vākyamabravīt || 2.50.41 ||

diṣṭyā tvāṃ guha paśyāmi
 hyarōgaṃ saha bāndhavaiḥ |
 api tē kuśalaṃ rāṣṭrē
 mitrēṣu ca vanēṣu ca || 2.50.42 ||

yat tvidaṃ bhavatā kiñcit
 prītyā samupakalpitaṃ |
 sarvaṃ tadanujānāmi
 nahi vartē pratigrahē || 2.50.43 ||

kuśacīrājinadharaṃ
 phalamūlāśanaṃ ca mām |
 viddhi praṇihitaṃ dharmē
 tāpasaṃ vanagōcaram || 2.50.44 ||

aśvānāṃ khādanēnāha -
 marthī nānyēna kēnacit |
 ētāvatātra bhavatā
 bhaviṣyāmi supūjitaḥ || 2.50.45 ||

ētē hi dayitā rājñāḥ
 piturdaśarathasya mē |
 ētaiḥ suvihitairasvai -
 rbhaviṣyāmyahamarcitaḥ || 2.50.46 ||

aśvānāṃ pratipānaṃ ca
 khādanaṃ caiva sō'nvaśāt |
 guhastatraiva puruṣāṃ -
 stvaritaṃ dīyatāmiti || 2.50.47 ||

tataścīrōttarāsaṅgaḥ
 sandhyāmanvāsya paścimām |
 jalamēvādādē bhōjyaṃ
 lakṣmaṇēnāhṛtaṃ svayam || 2.50.48 ||

tasya bhūmau śayānasya
 pādau prakṣālya lakṣmaṇaḥ |
 sabhāryasya tatō'bhyētya
 tasthau vṛkṣamupāśritaḥ || 2.50.49 ||

guhō'pi saha sūtēna saumitrimanubhāṣayan |
 anvajāgrat tatō rāmamapramattō dhanurdharaḥ || 2.50.50 ||

tathā śayānasya tatō yaśasvinō
 manasvinō dāśarathērmahātmanaḥ |
 adṛṣṭaduḥkhasya sukhōcitasya sā
 tadā vyatītā sucirēṇa śarvarī || 2.50.51 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
 ayōdhyākāṇḍē pañcāśaḥ sargaḥ ||